

L'enunciat designa 'fer un soroll estrident causat pel fregadís extern o intern en alguna cosa' (*DIEC*, s. v. *grinyol* i *grinyolar*); a l'enquesta es preguntava pel soroll d'una porta per no estar greixada.

El verb llatí era *STRĪDO* (o *STRIDEO*), format sobre una base onomatopeica (com *STERNUO* 'esternudar', *STERTO* 'roncar' [*DELL*]), que ha deixat només derivats cultes (*estrident*, *estridència*). En cat., els diversos significants es basen en una igualació semàntica inicial atribuïda als gossos, ocells, porcs, la flauta, o en la idea de soroll agut.

Ganyolar 24 (cf. it. *gagnolare*), doc. des del s. XVII, és un der. de *ganyir*, del llat. *GANNĪRE* 'lladrear amb lladrecs aguts i planyívols', més l'infix *-ol-*, amb el sinònim del mateix origen, *ganyidar*, adaptació de l'oc. *ganidar* (< **GANNITARE*); *ganyolar* s'ha canviat en *guinyolar* 3, 103, per palatalització de [ə] en [i] per assimilació a la nasal palatal, amb les var. *enguinyolar* 1, 2, format amb el prefix *en-* (< *IN-*), i *grinyolar*, amb repercussió de líquida i/o per impuls onomatopeic (cf. llat. *strido*).

Xericar (var. *xerricar* 37), només doc. des del s. XIX, és una onomatopeia aplicada als crits dels ocells, dels infants o al dolor, però després desviada al xisclar d'una porta, com ha passat amb *grunyir* (< *GRŪNNIRE*), atribuït inicialment als crits del porc (cf. oc. *gronir*; *PALDC*, VI, mapa 933); a notar el PS 3 *grúinga* 'grunyi' 190.

Der.: *engrogonyir* 185 amb dissimilació de les nasals de *engrunyonir*.

Giscar 75 (deverbal *giscle* 119) prové d'una base **TSISTULARE*, var. de **FISCULARE* < *FISTULARE* 'tocar la flauta', amb les var. *guiscar*, i potser *xillar*, però que, atesa la seva situació propera a l'àrea cast., l'hem d'atribuir, més que a mossarabisme (*DECat*), a la influència de *chillar* (Lamarca, 1842; Escrig, 1851; però també en l'*Spill*).

Gemegar 58 prové del llat. vg. **GĚMĚCARE* (der. intensiu de *GĚMĚRE*) 'emetre sons planyívols' estès, d'una manera esporàdica, metafòricament, a 'grinyolar'.

Dos resultats són semànticament de caràcter general: *fer seroll* 107, de *seroll* 86, var. de *seroll* (s. XVIII), der. de *sorollar* (< *sodegar* < **SOLLITICARE*, metàtesi de *SOLLICITARE*) encreuat amb *eixorellar* 'tallar les orelles; eixordar a crits'; *fer fressa* 11, 42, der. de *fressar* 'deixar una pista, un rastre', del llat. vg. **FRĪCTIARE* 'refregar; fressejar' (der. de *FRĪCTUM* 'fregat', part. de *FRĪCARE* 'fregar'), pel soroll que es fa en aquesta acció.

El mot llatí per a 'grinyolar', *STRĪDO*, no ha deixat descendència popular en cat.; el seu lloc l'han ocupat creacions romàniques, translaticies generalment de verbs que designen altres sorolls o crits (*grinyolar*, *ganyidar*, *guiscar*, *grunyir*, *xericar*).

Són mots normatius *grinyolar*, des del *DG*₁, 1932; *guiscar*, *giscar*, des del *DIEC*₁, 1995; *xericar*, des del *DIEC*₂, 2007.

